

zaaknummer 2012 T 682

Advies van 10 april 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

naam,

geboren op [datum],

wonende te [plaats],

hierna te noemen: klager,

juridisch adviseur: mr. G.M.J. van Oijen, advocaat te Breda,

tegen:

[naam],

geboren op [datum],

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde,

[functie] in het Aartsbisdom Utrecht, voorheen (onder meer) [functie]

in [plaats].

1. De procedure

1.1. Het klaagschrift met bijlagen is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 21 mei 2012. Op 4 juni 2012 is bij de griffie een verweerschrift met bijlagen van aangeklaagde ingekomen. Op 12 juli 2012 is ontvangen een brief van mr. drs. [naam], Hoofd Bureau Officialaat Aartsbisdom Utrecht. Op 23 juli 2012 is ontvangen de schriftelijke repliek zijdens klager, op 27 juli 2012 de schriftelijk dupliek van aangeklaagde.

1.2. De Klachtencommissie heeft het Bisdom op 19 oktober 2012 geadviseerd de klacht niet gegrond te verklaren. Klager heeft daartegen bezwaar gemaakt. In een beslissing van 29 januari 2013 is het bezwaar gegrond verklaard en is de zaak terugverwezen naar de Klachtencommissie om opnieuw, in een andere samenstelling, over de klacht te oordelen.

1.3. Op 21 maart 2013 heeft daartoe te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Voorafgaand is op 13 maart 2013 een brief met bijlagen van mr. Van Oijen voornoemd ontvangen.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Oijen.

Aangeklaagde is verschenen, bijgestaan door de heer [naam].

2. De klacht

2.1. Klager was gedurende zijn lagere schooltijd (1961-1964) misdienaar in de [kazerne] in [[plaats]]. Via zijn misdienaarswerkzaamheden kwam klager in contact met aangeklaagde, die in 1961 werd benoemd tot [functie] van de nieuw te bouwen Rooms-Katholieke kerk in

[plaats]. Tijdens de bouw van deze kerk werd de dorpsshal van [plaats] gehuurd voor de zondagochtendiensten, welke werden geleid door aangeklaagde. Klager assisteerde aangeklaagde bij deze diensten.

Klager werd ook lid van de door aangeklaagde in 1961 opgerichte jeugdclub. Op zaterdagmiddagen werden er voor de katholieke jeugd uit [plaats] sport- en spelactiviteiten georganiseerd. Bovendien gingen alle jeugdclubleden ieder jaar op kamp. Tijdens het kamp in 1961 in [plaats] werd klager – enkel gekleed in zwembroek – in het bos geblinddoekt door aangeklaagde, waarna klager op de grond moest gaan liggen. Klager was alleen met aangeklaagde. Aangeklaagde ging vervolgens met wat klager heeft geïnterpreteerd als takjes, water, spinnen en torren over klagers lijf kriebelen om te bezien of klager daar tegen kon. Na afloop werd klager geboden zijn mond te houden over deze gebeurtenis.

Tijdens het kamp in 1963, dat werd gehouden in de tuin van de pastorie, werd klager, slechts gekleed in een zwem- of onderbroek, op een avond samen met een aantal andere jongens geblinddoekt in een ruimte geplaatst. Klager en de andere jongens moesten vervolgens zien te achterhalen waar zij zich bevonden. Uiteindelijk bleek dat de jongens in het kolenhok hadden gelegen, waardoor alle jongens zwart en vies waren geworden. Daarop werd klager samen met de andere jongens in de badkamer van aangeklaagde in bad gezet en door hem en/of een andere begeleider van het kamp schoongeboend.

Op een andere avond tijdens dit kamp werd klager door aangeklaagde uit zijn tent gehaald om mee te gaan naar het kerkzaaltje behorende bij de pastorie. Daar aangekomen kreeg klager van aangeklaagde de opdracht zich naakt uit te kleden. Na enig tegenstribbelen voldeed klager aan deze opdracht. Vervolgens kreeg klager de opdracht om naakt uit het raam te klimmen en een rondje rond de kerk te rennen. Hoewel klager zich niet op zijn gemak voelde, durfde hij zich niet te verzetten. Toen klager aanstalten maakte om uit het raam te klimmen, zei aangeklaagde dat hij had laten zien dat hij het durfde en daarom weer terug mocht komen. Klager mocht van aangeklaagde met niemand spreken over deze gebeurtenissen.

Klager was erg in de war van deze gebeurtenissen en probeerde aangeklaagde daarna te ontlopen. In 1965 kwam er een nieuwe pastoor in [plaats], waardoor klager en aangeklaagde elkaar niet meer tegenkwamen.

2.2. Klager schaamde zich voor hetgeen was voorgevallen en durfde er met niemand over te praten. Pas zo'n tien tot vijftien jaar geleden heeft klager zijn moeder verteld over de gebeurtenissen tijdens het kamp. Hij werd echter niet geloofd. Het seksueel misbruik heeft een tijdlang een beperkte impact gehad op klagers leven. Pas toen klager in 1990 na afloop van een reünie van de jeugdclub de gemaakte filmopnames van zijn jaren bij de club bekeek, werd het hem teveel, omdat op deze film nagenoeg alleen maar jongens gehuld in een zwembroek waren te zien. Klager stelt dat hij mede door het seksueel misbruik geremder en gereserveerder is geworden naar anderen toe.

2.3. Klager wil met zijn klacht bereiken dat aangeklaagde beseft en inziet dat hij met de omschreven daden schade heeft aangericht bij klager. Daarnaast hoopt klager dat mede door zijn klacht het probleem van seksueel misbruik verder wordt ingedamd en nieuwe slachtoffers in de toekomst worden voorkomen. Indien zijn klacht gegrond wordt verklaard, wenst klager in aanmerking te komen voor schadevergoeding.

3. Het verweer

3.1. Aangeklaagde heeft in zijn reactie gesteld dat er nooit iets onoorbaars is gebeurd tijdens de zomerkampen. Naar zijn idee heeft klager de gebeurtenissen verkeerd geïnterpreteerd. De gebeurtenis die klager aanhaalt met betrekking tot het kriebelen met takjes en water en dergelijke was onderdeel van een ontgroeningsritueel, van proeves die werden gehouden om het kamp voor de jongens spannend te maken. Aangeklaagde stelt dat hij zich daarbij niet schuldig heeft gemaakt aan handtastelijkheden. Het had ook geen seksuele context.

3.2. Het spelletje in het kolenhok was volgens aangeklaagde een bekend kampspelletje. Uit het verhaal van klager wordt bovendien niet duidelijk wie hem heeft schoongeboend. Dat op de beschreven film veel jongens in zwembroek te zien zijn, is volgens aangeklaagde niet vreemd. Het was immers een zomerkamp, waarbij het vaak mooi weer was en er veel werd gezwommen en met water werd gespeeld door de jongens. Gelet op de toenmalige stand van de techniek werd vrijwel zonder uitzondering buiten gefilmd wanneer het mooi weer was. Anders was de kans groot dat de opnames mislukten.

3.3. Aangeklaagde kan zich het door klager beschreven incident in het kerkzaaltje, waarbij klager zich van aangeklaagde zou hebben moeten uitkleden, niet herinneren.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Allereerst dient beoordeeld te worden of het door klager gestelde moet worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure. De Klachtencommissie hanteert daarbij als criterium of het gaat om handelingen of gedragingen die door een buitenstaander objectief bezien en redelijkerwijs zullen worden geduid als ongewenste, seksueel getinte handelingen of gedragingen.

4.3. Klager heeft drie incidenten genoemd: het ‘kriebelen’ in het bos, het incident in het kolenhok en het incident in het kerkzaaltje.

4.3.1. Met betrekking tot het ‘kriebelen’ in het bos is de Klachtencommissie van oordeel dat dit incident niet objectief bezien en redelijkerwijs als seksueel misbruik kan worden geduid omdat onvoldoende aannemelijk gemaakt kan worden dat de aanrakingen seksueel getint waren. Klager heeft gesteld dat hij op het bovenlijf en de armen is aangeraakt, maar niet in de buurt van de zwembroek of op andere plaatsen die met seksualiteit in verband kunnen worden gebracht. Er is naar het oordeel van de Klachtencommissie wel sprake van grensoverschrijdend gedrag omdat – uitgaande van het relaas van klager – klager en aangeklaagde alleen waren waarbij klager vrijwel ontkleed was en door aangeklaagde, veel ouder en de leidinggevende persoon op het kamp, met verschillende voorwerpen werd aangeraakt. Bovendien mocht klager over het gebeurde niet praten.

4.3.2. Ook het incident in het kolenhok is naar het oordeel van de Klachtencommissie niet als seksueel misbruik te duiden. Het moet worden opgevat als een door aangeklaagde genoemde 'proeve', ontgroeningsritueel of kampspel. Dat het gebeuren een seksuele lading had, blijkt op grond van hetgeen klager heeft gesteld niet. Dat laat onverlet dat klager het als een vervelend incident heeft ervaren.

4.3.3. Ter zake van het incident in het kerkzaaltje komt de Klachtencommissie, uitgaande van de beschrijving daarvan door klager, wel tot het oordeel dat het als seksueel misbruik moet worden geduid. Klager heeft zich immers, terwijl hij dit niet wilde, op aandringen van aangeklaagde ontkleed en heeft moeten dulden dat aangeklaagde zijn naakte lichaam bekeek. Klager en aangeklaagde waren daarbij alleen, klager was door aangeklaagde afgezonderd van de groep. Ook is van belang dat klager van aangeklaagde met niemand over het gebeurde mocht spreken. Kennelijk vond (ook) aangeklaagde dat er iets was gebeurd dat niet door de beugel kon en daarom niet bekend moest raken.

4.4. Gelet op het voorgaande dient de Klachtencommissie te beoordelen of aannemelijk kan worden geacht dat het incident in het kerkzaaltje als door klager gesteld heeft plaatsgevonden. Aangeklaagde heeft gesteld zich het incident niet te kunnen herinneren en (daarom) betwist dat het is gebeurd.

4.4.1. De Klachtencommissie oordeelt als volgt. Het dossier bevat een aantal steunbewijzen. Er zijn twee adviezen tot gegrondverklaring van klachten tegen aangeklaagde. Voorts bevat het dossier een aantal gesprekverslagen naar aanleiding van een door het Bisdom gehouden 'voorafgaand onderzoek conform canon 1717' en is een voorlopig getuigenverhoor bij de rechtbank Utrecht aanhangig gemaakt door de heer [naam], die ook een klacht tegen aangeklaagde heeft ingediend. Het proces-verbaal naar aanleiding van de in het kader van die procedure gehouden getuigenverhoren is gedeeltelijk overgelegd.

4.4.2. De Klachtencommissie is van oordeel dat op grond van het feit dat twee klachten tegen aangeklaagde gegrond zijn verklaard als vaststaand kan worden aangenomen dat aangeklaagde zich aan seksueel misbruik schuldig heeft gemaakt. De betreffende klachten kunnen in die zin als steunbewijs voor de onderhavige klacht dienen, doch naar het oordeel in beperkte mate omdat in die zaken sprake was van een geheel andere wijze van misbruik. Voor de specifieke klacht van klager kan naar het oordeel van de Klachtencommissie steunbewijs worden gevonden in de volgende producties.

- De verklaring van 13 april 2012 van [naam] (bijlage 5 bij het verzoekschrift tot voorlopig getuigenverhoor) over de bejegening door aangeklaagde van een groep jongens. De vader van [naam] heeft in 1964 bij het Bisdom daarover een klacht ingediend. [naam] verklaart:

"We werden naar een andere kamer gebracht en naast elkaar in een rij gezet. Al die tijd was [naam] een verhaal aan het vertellen. Ik weet niet meer waar het over ging. Om beurten kregen we het handvat van een scheerkwast in de mond. Ik proefde het hout van het handvat vermengd met scheerzeep. Terwijl [naam] verder ging met het verhaal moesten wij onze onderbroek naar beneden doen. Ik weet niet meer of hij vertelde dat wij dat allen moesten doen, of alleen enkele van ons, of dat hij ons uitdaagde om het te doen. Ik weet nog wel dat ik het heb gedaan, en dat ik me er ongemakkelijk bij voelde."

- Het verslag van 3 januari 2012 van mr. [naam] naar aanleiding van het voorafgaand onderzoek conform canon 1717 waarin wordt gerefereerd aan een door de heer [naam], de vader van een achtjarige jongen, in 1961 bij officiaal [naam] ingediende klacht over aangeklaagde. Mr. [naam] heeft over die klacht genoteerd:

“Het zoontje van de heer [naam] kwam thuis met haar dat helemaal nat was. Zijn moeder vroeg hem waarom zijn haar nat was. Het zoontje antwoordde dat hij onder de douche geweest was. Maar, antwoordde de moeder, we hebben toch zelf een douche. Het zoontje antwoordde: “de kapelaan zegt dat we allemaal na het sporten onder de douche moeten”. En al vertellende hoorde de moeder dat zij zich in elkaars bijzijn spiernaakt moesten uitkleden.”

- De brief van [naam] voornoemd aan aangeklaagde van 1 maart 2008 (door aangeklaagde overgelegd als bijlage bij het verweerschrift). Daarin staat vermeld, voor zover hier van belang:

“Tot zo rond mijn vijftiende heb ik nog regelmatig mijn lichamelijke privacy geschonden gevoeld. Bijvoorbeeld als we, 's zomers in de tuin met mijn vriendjes, iets te opdringerig werden verzocht om in onze onderbroekjes te gaan spelen, wanneer ik samen met jou in bad moest en niet te vergeten het feit dat je natuurlijk altijd moest kijken als ik met vrienden onder de douche stond.”

4.4.3. De Klachtencommissie komt op grond van deze steunbewijzen tot het oordeel dat aannemelijk is dat aangeklaagde bij verschillende gelegenheden jongens zich in zijn bijzijn naakt liet uitkleden. De Klachtencommissie acht het daarom aannemelijk dat aangeklaagde dat ook klager, weliswaar niet in groepsverband maar toen zij alleen waren, heeft laten doen. Aannemelijk wordt derhalve geacht dat aangeklaagde klager zich eenmaal in zijn bijzijn geheel heeft laten uitkleden en klager opdracht heeft gegeven in die toestand uit een raam te klimmen.

4.4.4. De Klachtencommissie heeft de indruk gekregen dat aangeklaagde veel van zijn handelingen in het kader van wat hij noemt ‘proeves’ heeft verricht. Mogelijk heeft hij daardoor niet (altijd) beseft dat sprake was van gedrag dat ongewenst en grensoverschrijdend was. Hoe dat ook zij, naar het oordeel van de Klachtencommissie ging het voorval met klager in het kerkzaaltje ‘een stap te ver’ en is het te kwalificeren als seksueel misbruik. Het behoeft geen betoog dat dit seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas veertien jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Over het verzoek van klager om een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegronde verklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van [plaats] de klacht gegrond te verklaren in vorenbedoelde zin.

Dit advies is vastgesteld op 10 april 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. J.H.L.L. Kunnen en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.